15/01/2019

Η Παιδεία στο Αλύκο την περίοδο 1945-1951

/ Γνώμες

Με τη λήξη του πολέμου και την επικράτηση του ολοκληρωτικού καθεστώτος στην Αλβανία, ξεκίνησε μια μεγάλη καμπάνια για μια γενικευμένη συμμετοχή στα σχολεία. Ταυτόχρονα ξεκίνησε και το πρόγραμμα κατά του αναλφαβητισμού. Μια πλούσια προπαγάνδα που παρέσυρε μικρούς και μεγάλους για δήθεν θεαματικές αλλαγές και στον τομέα της παιδείας. Ενώ διακρίνεται, εκ πρώτης όψεως, μια μεγαλύτερη συμμετοχή αγοριών και κοριτσιών και διεύρυνση των σχολείων, η άλλη όψη του νομίσματος είναι μακάβρια. Συνεχίζουν να επικρατούν οι φυλακίσεις, οι εξορίες και οι εκτελέσεις Ελληνοδιδασκάλων, ιερέων κι άλλων επιφανών προσωπικοτήτων του χώρου, πράγμα που διαμορφώνει το αληθινό πρόσωπο του νέου δικτατορικού μορφώματος.

Από το 1943 (8.8.1943 -Συνέδριο της Μεμόραχης) αυξάνεται η σύγκρουση και ο διαχωρισμός των απόψεων και των θέσεων μεταξύ Ελλήνων Βορειοηπειρωτών, που μάχονται κατά του φασισμού στο πλευρό των Αλβανών παρτιζάνων. Δάσκαλοι όπου φοίτησαν μαζί στη Βελλά ή σε άλλα σχολεία της Ελλάδος (αν και αδέλφια μεταξύ τους) διαχωρίστηκαν. Μερικοί πίστεψαν στις υποσχέσεις των κομισάριων της Κομμουνιστικής Διεθνούς ότι, μετά τη λήξη του πολέμου η κάθε Εθνική Μειονότητα θ’ αποφασίζει δια του δημοψηφίσματος για την εθνική της αποκατάσταση. Οι άλλοι δεν πίστεψαν και αγωνίστηκαν σε ξεχωριστό μέτωπο για εθνική δικαίωση.

Μετά τον πόλεμο, η σύγκρουση αυτή οδήγησε τους διαφωνούντες στην μοιραία καταδίκη με την εσχάτη των ποινών από τις αρχές του ολοκληρωτικού

συστήματος.

Από τις αρχές του 1944, με εντολή του αιμοσταγή δικτάτορα Ε. Χότζα, δημιουργήθηκαν μυστικές ομάδες σε κάθε περιοχή, χωριό και στα παρτιζάνικα τάγματα με τους πιο στυγνούς δολοφόνους, με στόχο να πνίξουν και να συντρίψουν κάθε προσπάθεια των Βορειοηπειρωτών για εθνικά και δημοκρατικά δικαιώματα. Στο στόχαστρο βάλθηκαν γνωστοί διανοούμενοι, ελληνοδιδάσκαλοι, ιερείς και πρόκριτοι των χωριών της Ε.Ε.Μειονότητας. Σημαδεύτηκαν όλοι, όσοι στο Συνέδριο της Μεμόραχης τάχτηκαν ενάντια του Ε.Α.Μ. και του "Frondi" (Μετώπου) και υπέρ δημιουργίας ανεξαρτήτων ταγμάτων. Οι φονικές αυτές ομάδες δολοφονούσαν, χωρίς δικαστήριο, όποιον δεν ήταν δικός τους.

Δικάστηκαν ερήμην οι οπλαρχηγοί: Καπετάνιος Θύμιος Λιώλης, Σταύρος Χ. Κόκκαλης (αρχηγός του τάγματος του Αλύκου), ο ιερέας Ανδρέας Χ. Ιωαννίδης (παπα-Ανδρέας από το Αλύκο), οι δάσκαλοι αγωνιστές Γιάννης Ζ. Παπάς και Κωνσταντίνος Ν. Ιωάννου. Δικάστηκε με 10 χρόνια κάθειρξη ο δάσκαλος Σταύρος Π. Ιωαννίδης (1946), ενώ μετά από μεσαιωνικά βασανιστήρια και άγριο ξυλοδαρμό από την μισητή Σιγκουρίμι βρέθηκε κρεμασμένος στην αυλή του σπιτιού του ο πατριώτης ιερέας Νικόλας Κολιαγιάννης (παπα-Νικόλας, το 1948). Τον κήρυξαν κουλάκο, τον διαπόμπευσαν και λιθοβόλησαν τον αγωνιστή δάσκαλο Φώτο Παπαχρήστο, για να τον βρουν δολοφονημένο και πνιγμένο στο ποτάμι της Μπίστριτσας, το 1952. Ο δάσκαλος κομισάριος και ήρωας Λευτέρης Τάλλιος σκοτώθηκε το 1943, άγνωστο το πώς. Τον δάσκαλο και αντρειωμένο πολεμιστή Αριστοτέλη Χαρμπάτση, που πίστεψε «στο όνειρο», τον εκτέλεσαν στον «καλιά» του Αργυροκάστρου το 1946 ως προδότη. Τον δάσκαλο Φίλιππα Παπαθανάση, τον πληγωμένο από το βόλι του εχθρού στη μάχη του Δελβίνου, τον δίκασαν ισόβια, για να τον δολοφονήσουν το 1952 στην φυλακή κόλαση του Μπουρελιού. Το δάσκαλο Βαγγέλη Κ. Ζάχο (Τζίμο), βλάμης του Λευτέρη Τάλλιου και στέλεχος του Διοικητηρίου του Θεολόγου, τον δίκασαν ισόβια για να πεθάνει στη φυλακή το 1984, μετά από 26 χρόνια στα κάτεργα. Και τα θύματα δεν έχουν τέλος.

Όλοι αυτοί και εκατοντάδες παιδιά της Ε.Ε.Μ. εντάχτηκαν στον Αντιφασιστικό Αγώνα, βάση του Χάρτη του Ατλαντικού, προσδοκώντας να δικαιωθούν, μετά τη λήξη του πολέμου, με την πολυπόθητη λευτεριά και αυτοδιάθεση.

Αλήθεια τι ένωνε και τι χώριζε τον Λευτέρη Τάλλιο, τον Φίλιππα Παπαθανάση, τον Αριστοτέλη Χαρμπάτση και πολλούς άλλους με τον Θύμιο Λιώλη, τον παπα-Ανδρέα, Σταύρο Κόκκαλη, παπα-Νικόλα, Φώτο Παπαχρήστο, Κωνσταντίνο Ιωάννου, Λευτέρη Γκουβέλη, Γιάννη Παπά κι άλλους;

Τους ένωνε το ό,τι όλοι τους ήταν Έλληνες, ήταν ιερείς, δάσκαλοι, πρόκριτοι,

αγωνιστές, όπου θυσιάστηκαν για τα ιδανικά της φυλής στο βωμό της λευτεριάς, της εθνικής ταυτότητας, της ελληνικής παιδείας και της ορθόδοξης πίστης. Όλοι τους πολέμησαν «σαν Έλληνες» τους εισβολείς ναζιφασίστες.

Αυτό που τους χώριζε ήταν: Μερικοί πίστευαν στα «όμορφα και μεγάλα λόγια», των Αλβανών ομοϊδεατών και άλλοι όχι. Και το αποτέλεσμα; Την ίδια μοιραία τύχη. Την εσχάτη των ποινών για τους μεν από το «ονειρεμένο κομμουνιστικό παράδεισο» κι από το τρισκατάρατο τυραννικό καθεστώς για τους δεν.

Η Β΄ Γενιά των Ελληνοδιδασκάλων μπόρεσαν ν’ αποπερατώσουν τις σπουδές τους, πριν τον πόλεμο ή κατά τη διάρκειά του, στη Βελλά ή σε άλλες πόλεις της Ελλάδος. Οι φρικτές μέρες του πολέμου τους βρήκαν όχι στις αίθουσες των σχολείων αλλά στην πρώτη γραμμή του μετώπου.

Βασίλης Ιωάννου/ Τέως έπαρχος Αλύκο

Πηγή: **www.sfeva.gr**